

P KTIJD

UITGAVE VAN DE HISTORISCHE VERENIGING BOSKOOP

In dit nummer:

Clusius en het dorp Boskoop

Schutters bedelden bij de Keizer

Plaatselijk Nut zorgde voor zwembad en bewaarschool

Boskoop in ansichtkaarten

Boerderij moet ook monument worden

Huis van Oranje en Boskoop

DE ROZENBURCHT

Party centrum

Western? Tropisch? Frans?
Bourgondisch? Rock & Roll?
Als u een feestje wilt geven
moet u wel kunnen kiezen!

Dufais Catering

Rozenlaan 4 - 2771 DD Boskoop
Tel. 0172-214283 - Fax: 0172-210663

Sinds 1947

uw

**mannenmodezaak
in het centrum
van Boskoop**

mannenmode

Van der Loo

Dorpsstraat 20

Koninginneweg 2

Boskoop

Tel. 0172 - 212520

HEMCAR BOSKOOP B.V.

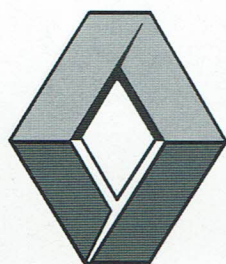
Linnaeusweg 6, 2771 HD Boskoop

Telefoon 0172-236373

Telefax 0172-236379

Verkoop afdeling 0172-236370

Werkplaats/receptie 0172-236275

RENAULT

MARCHANT B.V.

TUINBENODIGDHEDEN ZIJDE 23 2771 EJ BOSKOOP
TEL. 0172 - 215544 / 216140 / 230090 FAX 0172 - 218495

Historisch gegroeid

Colofon

Dit nummer van 'Paktijd' is een product van een werkgroep van de Historische Vereniging Boskoop, waarin een aantal leden samenwerkte met hulp en advies van anderen. Dank is opnieuw verschuldigd aan de heer A. Fioole zonder wiens hulp het produceren van dit blad op de computer niet mogelijk was geweest.

Het bestuur van de HVB bestaat op dit moment uit H. van de Wetering (voorzitter), T. Verbakel (waarnemend voorzitter), E. Verweij (secretaris), D. de Gunst (penningmeester) en C. Bakker (algemeen bestuurslid).
Werkgroep documentatie: Marja Smolenaars, Julianastraat 8, tel. 0172 - 21 05 36

Het lidmaatschap van de HVB is voor het kalenderjaar 1998 bepaald op een minimum-bedrag van 25 gulden, het is aan de leden hierin wijziging te brengen. Naast leden zijn ook steunleden, sponsorleden of begunstigers welkom. Hoewel collectievorming nog geen hoge prioriteit heeft, worden - en zijn reeds - aanbiedingen geaccepteerd. Ook kunnen goederen in bruikleen worden afgestaan, hetgeen contractueel kan worden vastgelegd. Foto's, knipsels, boeken of artikelen over oud Boskoop zijn altijd welkom en kunnen, desgewenst, na inzage, gebruik of het maken van kopieën, geretourneerd worden.

Op basis van ruilabonnementen worden periodieken van de HVB en zusterverenigingen in de regio uitgewisseld en zijn voor de leden van de vereniging ter inzage. Ook krijgt de HVB informatie toegezonden over de Streekarchiefdienst Midden-Holland, de Federatie Cultureel Erfgoed Zuid-Holland en de Federatie van Musea in Zuid-Holland. Voorts heeft de HVB voor haar leden een handleiding voor historisch onderzoek beschikbaar met een adreslijst van archiefdiensten.

Historische Vereniging Boskoop
Postbus 72, 2770 AB Boskoop.
Secretaris: E. Verweij.
Betalingen op rekeningnr. 60.60.61.452 ABN-AMRO t.n.v. Historische Vereniging Boskoop/penningmeester D. de Gunst, Goudse Rijkweg 74, 2771 AL Boskoop.
Giro van de bank: 9200.

© 1998, Historische Vereniging Boskoop

Het is niet toegestaan
artikelen over te nemen
zonder de toestemming van
de redactie van dit blad.

Groeistuipen

Zo zou je het best de verschijnselen kunnen aanduiden waarmee de HVB op dit moment te maken heeft. Dankzij de niet aflatende zendingsijver van enkele bestuursleden is het aantal leden toegenomen tot zo'n 425 en kreeg de vereniging er ook een flink aantal steunleden bij die extra betalen. Dat er belangstelling was voor de geschiedenis van Boskoop wisten we al, maar dat zoveel mensen lid wilden worden is een (aangename) verrassing. Dit betekent een redelijk solide financiële basis en het betekent ook dat de oplage van het blad Paktijd weer verhoogd moest worden en als het zo doorgaat moet het blad ook dikker worden.

Groeistuipen ook op ander gebied. De Historische Vereniging wil staan voor haar doelstellingen en heeft zich op het maatschappelijke vlak gemanifesteerd, waar het gaat om redding van de watertoren en behoud van andere waardevolle gebouwen. Zoals de oudste boerderij van Boskoop aan het Reijerskoop (landinrichtingsplannen) en het woonhuis Koninginneweg 15 waarin de familie Van Teijlingen woont. Eventuele verkoop van dit pand mag, wat de HVB betreft, niet tot sloop leiden. Er zijn de nodige contacten gelegd, vooral secretaris E. Verweij heeft het hier druk mee. De toekomst zal uitwijzen of we als historische vereniging

inderdaad enige invloed kunnen uitoefenen.

In mei is een zeer matig bezochte ledenvergadering geweest, waar echter niettemin vruchtbaar van gedachten is gewisseld. De financiële situatie ziet er gezond uit maar er is nog veel te doen. Ook als organisatie zit de HVB nog in een groeifase. Zo is er behoefte aan een activiteitencommissie, zodat er meer structureel gewerkt wordt aan lezingen, tentoonstellingen of andere activiteiten. Er wordt gewerkt aan een Boskoopse kerkenpad in september. Ook zouden meer mensen zich actief bezig moeten houden met historisch onderzoek, het verzamelen van informatie en het maken van interviews ten behoeve van dit blad. Tijdens de ledenvergadering is ook weer gesproken over een ruimte voor opslag van materiaal. De behoefte daaraan wordt steeds nijpender. Bij enkele bestuursleden ligt de zolder vol en ook vanuit de gemeenschap wordt gevraagd naar ruimte omdat men collecties of materiaal bij de vereniging kwijt wil. Fantastisch natuurlijk, maar een geschikt object is nog niet gevonden.

Tenslotte: ons verenigingsblad staat natuurlijk open voor reacties of aanvullingen op verschenen artikelen. Wie op zoek is naar foto- of ander materiaal kan een oproep in Paktijd doen. Daar willen we een aparte rubriek voor starten.

De redactie

Opening van de tentoonstelling Flora Nova in 1987 door H.K.H. Prinses Margriet. Ze wordt rondgeleid door burgemeester J.H. Reinders en J.B.B. Tromp, voorzitter van de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen. In dit blad een artikel over koninklijke bezoeken aan Boskoop.

Clusius en het dorp Boskoop

Wie een beetje thuis is in de plantenwereld weet dat Clusius een beroemd Europees botanicus was, geboren in 1526. Dat verklaart echter niet waarom een artikel over deze man staat in een tijdschrift dat hoofdzakelijk is gericht op het verleden van het dorp Boskoop.

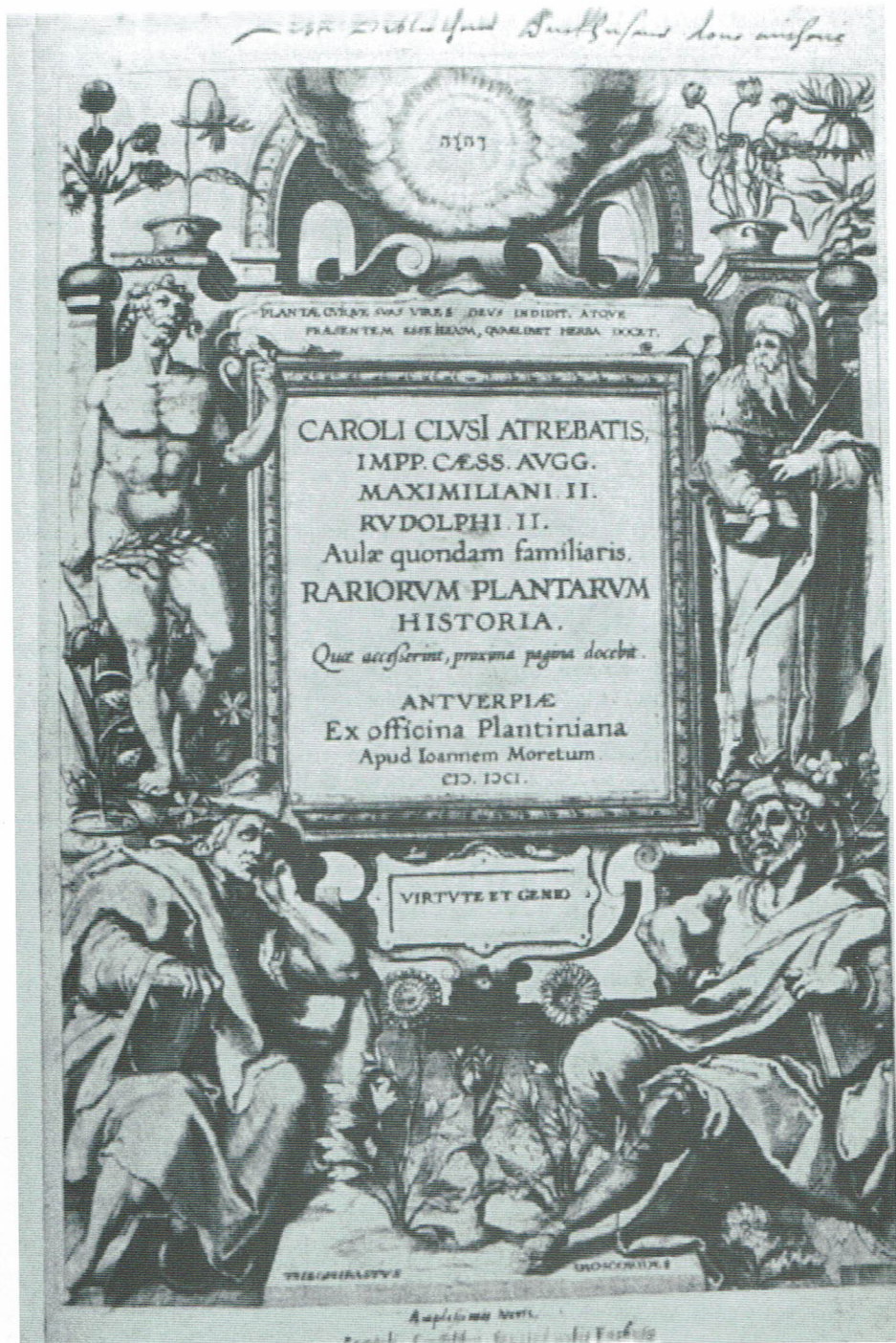
Echter, sinds enige tijd wordt in ons dorp de naam Clusius gehoord, denkt u maar eens aan de Clusiuspenning, die kortelings werd uitgereikt en aan de naam van het vroegere bejaardenhuis 'De Mendelhof', waar de gemeente de nieuwe naam 'Clusiuserf' aan heeft gegeven. Het is zeker een goede zaak om hieraan de toekomst te denken als het zonder enige twijfel veel moeilijker zal zijn om de achtergrond van deze naam te achterhalen! Velen zullen zich ongetwijfeld nu al hebben afgevraagd: wie is die Clusius en wat heeft hij met ons dorp, en speciaal met de boomkwekerij te maken? Om dit te achterhalen ben ik gedoken in het boekenbestand van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en vond daar een vooroorlogs boek over het leven van deze bereide botanicus. Ofschoon men mij daar verzekerde, dat het hier ging om een zeer zeldzaam exemplaar trof ik tot mijn verbazing ook in de boekenverzameling van ons Boomkwekerijmuseum een exemplaar aan. Wie was Clusius, of liever Charles de l'Escluse, zoals zijn werkelijke naam was?

Stel u voor, een koude wintermorgen op 19 februari 1526. Over de Nederlanden regeerde sinds 1515 Karel de Vijfde, met als Landvoogdes Margaretha van Savoye. Charles werd geboren in Atrecht, sinds kort onder het Franse leenheerschap vandaan. De familie, de naam is waarschijnlijk afkomstig uit een gelijknamig, naburig dorp, was en bleef door en door Frans.

Hij was de oudste zoon van dit onbemiddelde gezin en kreeg na het eerste onderwijs de kans om bij zijn oom, Groot-Prior van de Abdij van St. Vaast, op de kapittelschool van het klooster zijn verdere opleiding te krijgen. Vanaf 1543 studeerde hij op de latijnse school in Gent en het is hier, dat hij waarschijnlijk Nederlands geleerd heeft.

Rechtenstudie

In juli 1546 werd hij ingeschreven op de universiteit van Leuven, waarschijnlijk met een studiebeurs. Hij koos rechten omdat zijn vader dat wilde en ontving in 1548 zijn diploma, schreef nog hetzelfde jaar in op de hogeschool van Marburg, om zich verder in de rechtenstudie te bekwamen. In die tijd kwam hij nog al eens in het Luthersche Wittenberg, centrum van de Reformatie. Ofschoon hij van huis uit streng katholiek was is hij daar, zeer tegen de zin van zijn vader, toegetreden tot de gereformeerde religie.

De Latijnse vertaling van het geneeskruidenboek.

Als hobby botaniseerde hij en toen hij één van zijn tutoren vroeg welke studie hij verder zou gaan doen werd hem de geneeskunst geadviseerd. Weinig kon hij toen vermoeden, dat dit van beslissende invloed op zijn verdere leven zou zijn!

Charles liep al heel lang met het plan, naar Zuid-Frankrijk te gaan omdat men hem verteld had dat het daar wemelde van vreemde gewassen. De reis naar Montpellier duurde anderhalf jaar die hij doorbracht met het onderweg verzamelen van planten. Na een examen mocht hij zich inschrijven in het register van de hogeschool

van Montpellier voor de studie van medicijnen. Zijn vader was inmiddels, door een oorlog gedwongen, naar Antwerpen gevlucht en verlangde van hem, dat hij zich ook daar zou vestigen. Charles gehoorzaamde, zij het met tegenzin. Hij had graag naar Italië gegaan. Omdat het in Frankrijk zeer roerig was bereikte hij, via Zwitserland de Rijn afzakend, na een afwezigheid van zes jaar, in 1554 weer zijn ouderlijk huis.

Roerige tijden

Aan het eind van dat jaar droeg Karel de Vijfde de regering over aan Philips de Tweede. Door de voortdurende oorlog had Clusius tot 1559 weinig

bewegingsvrijheid en ook deze tijd is voor zijn verdere leven van grote betekenis geweest. Hij vond als relatie een groot geneesheer, ene Rembertus Dodonaeus, die een, zeg maar Europees geneeskruidenboek had samengesteld, echter in het Nederlands (Nederduits) geschreven zodat leken er ook iets aan zouden hebben. Hij vroeg aan Clusius, om er een Latijnse vertaling van te maken (in die tijd de taal van de geleerden), zodat een groter deel van Europa van dit werk zou kunnen profiteren. Hij werkte hieraan in 1556 en 1557 en voegde er, na overleg met de opdrachtgever, zijn eigen overzicht van aromatische en geneeskrachtige boomharsen, bast, vruchten en wortels bij. Dit was de eerste uitgave van zelfstandig werk van deze grote geleerde.

Door deze uitgave kwam hij in contact met Christoffel Plantijn, een uitgever in Antwerpen, die later vrijwel al zijn geschriften zou drukken. Na het tekenen van de vrede vertrok Charles naar Parijs om zijn studies voort te zetten. Ook daar heeft hij, om in zijn levensonderhoud te voorzien, diverse werken in het Latijn vertaald.

Mentor

In 1561 begon de jonge geleerde op verzoek van rijke kooplieden en edelen als mentor op te treden en maakte in die hoedanigheid reizen met pupillen naar Engeland, Spanje en Portugal. Zij kwamen bijeen in Parijs om van daaruit op weg te gaan. Onderweg botaniseerde hij regelmatig. Tijdens deze reizen viel hij twee keer van zijn paard, hetgeen hem zijn hele latere leven last bezorgde. Na een afwezigheid van anderhalf jaar kwam hij terug in Antwerpen. Hij bracht ruim tweehonderd planten in gedroogde toestand mee, die door de Spaanse geleerden, waarvan Clusius geen hoge pet op had, niet waren beschreven in de bestaande Spaanse Flora, ofschoon dit werk wel uitblonk door zijn rijkdom aan vreemde en mooie gewassen. Voor godsdienstige en politieke problemen had Clusius in deze tijd weinig belangstelling. Wel was hij nog steeds de gereformeerde religie toegedaan. Hij besteedde meer en meer tijd aan de studie van de plantkunde. In die zomer vertrok hij naar Brugge en wijdde zich aan de vertaling van het werk van Garcia da Orta.

Beeldenstorm

In de laatste dagen van juli 1566, toen Clusius weer eens te bed lag met een zware beenwond sloegen gewapende boeren, door predikanten hiertoe aangezet, door valse geruchten en tomeloze plunderzucht gedreven, in de dorpskerken de beelden stuk, mishandelden de geestelijken en vergrepen zich aan de kerkelijke schatten. De regering kon slechts machteloos toezien. Clusius maakte dit alles in de zuidelijke Nederlanden van dichtbij mee. Begin april 1567 was de Latijnse vertaling van het boek van Garcia klaar. Hij kreeg hierdoor

bekendheid in heel Europa.

Philips de Tweede zond intussen Alva met een leger naar de Nederlanden en duizenden protestanten verlieten toen het land. Clusius bleef en verhuisde naar Mechelen, waar hij werkte aan zijn Spaanse Flora. Het is hem gelukt, hij was immers ook protestant, om vijf jaar lang tijdens het hele schrikbewind van Alva, alle moeilijkheden te omzeilen. Hij had het geluk in de woning te verblijven van een zeer hoge ambtenaar, die gevrijwaard was van huiszoeking.

In 1569 was de Spaanse Flora klaar en kreeg Plantijn, die inmiddels expert geworden was in het drukken van plantkundige boeken, de opdracht dit werk uit te geven. Bij de hogere standen ontstond in die tijd een toenemende liefde voor het houden van tuinen. Vaak zocht men hiervoor zeldzame en onbekende gewassen. Daardoor ontstond een voortdurende uitwisseling van zaden, delen van planten en bolgewassen.

Clusius, die ook in deze tijd moest zien rond te komen van een klein inkomen, hield zich bezig met het vervaardigen van een nieuwe kaart van het Iberisch Schiereiland. Deze kwam in 1570 gereed en droeg er veel toe bij om de naam van de geleerde nog bekender te maken. Met het geld van deze opdracht en een nieuw mentorschap kon Clusius zich opnieuw een reis naar Engeland en Schotland permitteren. De toestand in de Nederlanden werd alsmaar slechter: Alva richtte de 'Raad van Beroerten' op, die in de volksmond al gauw de 'Bloedraad' genoemd werd. Ook kwam hij met nieuwe belastingen, de Tiende- en Twintigste Penning.

Medicinale kruidentuin

Na zijn reis keerde Clusius terug naar Mechelen, dat kort daarna door de Spaanse troepen onder leiding van

Don Frederik geplunderd werd.

Het overlijden van zijn vader gaf Clusius, via een kleine erfenis, wat meer financiële armlag. Kort daarna ontving hij een brief van Keizer Maximiliaan de Tweede, die hem vroeg naar Wenen te komen om er aan het hof een medicinale kruidentuin te ontwerpen en uit te voeren. Deze keizer hoopte, omdat de doktoren van die tijd niet veel aan zijn ziektes konden doen, genezing te vinden door het gebruik van geneeskrachtige kruiden.

De botanicus vreesde echter, dat een dergelijke opdracht niet geheel strookte met zijn stand en deelde dit aan de keizer mede. Maximiliaan nam daarop Clusius op in het 'Album der Edelen', verbonden aan het hof. Dit betekende een maandgeld van veertig gulden en het recht om vier paarden te houden. Clusius was hoveling geworden en voor het eerst in zijn leven, ondanks het dure hofleven in Wenen, vrij van financiële zorgen! Behalve de keizerlijke kruidentuin had hij nog een eigen tuin waar hij uit Nederland meegenomen planten en bollen kon uitzetten en zaad winnen. In het najaar van 1574 ontving hij eindelijk de drukproeven van zijn Spaanse Flora en in december van dat jaar ging dit werk ter perse. Hij kon zijn geluk niet op toen zijn grote vriend, dokter Rembertus Dodonaeus, tot hofarts werd benoemd. Toch zou ook hier het noodlot, dat hem zijn hele leven parten speelde, weer toeslaan.

(Wordt vervolgd)

H. Beenen

Clusius opgenomen in het 'Album der Edelen', verbonden aan het hof van Wenen.

Boskoopse schutters bedelden bij de Duitse keizer

Financiële problemen zijn er altijd geweest. Discussies over 'artikel 12', subsidies van overheden voor de uitvoering van bepaalde werken, sponsoring; het is allemaal al eerder vertoond. Bedelpraktijken werden ruim zeventig jaar geleden al toegepast, onder andere door de Boskoopse Burgerwacht, zo blijkt uit een opgedoken brief (gedateerd 3 december 1927) die gestuurd werd naar ex-Keizer Wilhelm II van Duitsland die de wijk had genomen en zich in Nederland gevestigd. De brief luidt aldus: 'Aan Z.M. ex-Kaiser Wilhelm II en ex-Koning van Pruisen. Majesteit, in deze tijden van onrust en het woeden der communistische actie met hare ontzettende gevolgen is het zeer noodig dat het gedeelte des volks die hou en trouw willen blijven aan ons drielovig snoer, n.l. God, Nederland en Oranje daartegen een dam opwerpen. We zien

rondom ons de ontzettende gevolgen van deze communistische actie en willen door de preventieve werking in de eerste plaats en moet het zijn door daadwerkelijk optreden deze actie stuiten of keeren. Wij Burgerwachten stellen ons goed en bloed ten dienste van het wettig gezag en van onze geliefde Vorstinne Koningin Wilhelmina en haar huis. Maar daarvoor is het noodig dat de banden onderling versterkt blijven en daarvoor is noodig ook door onderlinge schietwedstrijden deze banden te behouden of te versterken. Ook bij de Boskoopse Burgerwachten met een ledental van 180 leden als onderdeel van den Bond der Vrijwillige Burgerwachten in Nederland met in het geheel 70.000 leden willen in deze maand een schiet-wedstrijd organiseren om verschillende prijzen doch in dezen tijd van bezuiniging is onze kas niet toereikend om deze

prijzen te kopen. Wij zijn aangewezen op het particulier initiatief en nu was ons beleefd en vriendelijk verzoek of Uwe Majesteit ons ook in deze wilt steunen door iets beschikbaar te stellen voor dezen schietwedstrijd hetzij een prijs of een klein bedrag om daarvoor prijzen te kopen. Enkele andere particuliere industriën steunde ons steeds met een gave voor dat doel. Moge Uwe Majesteit dit verzoek in welwillende overweging willen nemen. Met de meeste hoogachting Uwer Majesteits dienaar, w.g. Commandant der Boskoopse Burgerwacht.'

Aldus de brief die illustreert dat er sindsdien weinig is veranderd. Niet bekend is overigens of het verzoek nog iets heeft opgeleverd.

Deze uitgave van Paktijd kon onder meer gerealiseerd worden door sponsoring van de Boskoopse Apotheek. Mede mogelijk gemaakt door financiële inbreng van de volgende steunleden:

Van den Dool Cultures
PR Bureau All-Round
Communications
Gebr. Van Vliet Boomkwekerij BV
Plantex Expeditie BV
Janssen's IJssalon
H.S.A.M. Korver
Reisbureau Tourpoint
Juwelier Colpa
Expert Hagoort BV
A.M.M. Vergeer
Nomen Tweewielers
Aannemingsbedrijf J. Loef BV
Hamacher Logistiek
Willem Verweij
Gebr. Griffioen Boom- en
Vasteplantenkwekerij
Adviesbureau Riede
Architectenbureau Gelderblom BV

Sponsors en steunleden

Hoogduijn Tweewielers
Administratiekantoor H.T.V.
Administratiekantoor A.M. van Jaarsveld C.V.
Fa. Alb. De Jong & Zn
Gebr. G. & T. Rijkaart
Koetsier Schoenmode
Fa. L. de Kooter-Export
Kapsalon Hans Korver
Aad Verbeij
J. de Lange, Melkhandel
L. van Leeuwen,
Aannemingsbedrijf BV
Middelkoop en partners, Accountants
Fa. G. Nederhof en Zn
Hoveniersbedrijf Aart Timmers Jr
Wim Streng BV
Fotostudio Tacul
Hans van Veen BV
Leo Verbeij potcultuur
Schildersbedrijf Verboom
Tegelzetterbedrijf Verlaan
André van Vliet Schildersbedrijf
G.D. van der Werf V.O.F. Water- en

Auto- en Motorrijdschool J. van Asselt
Fa. Rien Bakhuizen
Bloemisterij Bram de Kooter
Bosman Boskoop BV
'De Brocanteur'
Binken Reclameburo
Sjb
Both & Both Accountants
J.P. van den Broek's Installatiebedrijf
Fa. C. Esveld
Fa. Jac. Brand
Tuingereedschap van Breda
Fa. A. Bulk
Kringloopwinkel De Cirkel
Juwelier Does
Van Eck Boskoop BV
Jan Fase & Zn
Felix & Dijkhuis BV
Fleur & Groen
Green Trade
De Groene Golf
Primera Groenendijk
P.M. van Heiningen
Architectenbureau Den Hollander

Oeverplanten
Fa. L. Windhorst
Joh. Den Hertog
Van Kampen Administratie & Kantoor-service
Konstruktiebedrijf Van Leest BV
Meervalspecialisten Van Bommel V.O.F.
Rietdekkersbedrijf M.J. van Ooi
Fa. A.N.M. Rijnbeek
Röling Antiek
Slagerij Van Wijk
Jan Spek Rozen BV
Tuincentrum Van Ofwegen
John de Uijl Loon- en Handelsbedrijf
J.M. van Veen Handelskwekerij
Aannemingsbedrijf Van Veen BV
W.S. Venema BV
Clemens v.d. Werf

Alsmede de steunleden die anoniem wensen te blijven. Inlichtingen over een steunlidmaatschap kunt u inwinnen bij penningmeester D.D. de Gunst, Goudse Rijkweg 74, tel. 0172-215994.

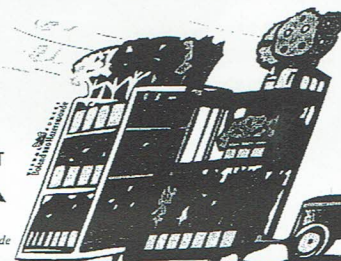
UW SNELLE AFHAALCENTRUM VOOR BOOMKWEKERIJ-PRODUKTEN TE BOSKOOP

Snel inkopen door:

- * Goede bereikbaarheid op ITC-terrein Boskoop
- * Ruime parkeergelegenheid
- * Compleet assortiment
- * Alles op alfabet
- * Uitstekende kwaliteit
- * Concurrerende prijzen

GREENLINK BV, Duitslandlaan 2, ITC BOSKOOP, 2391 PA Hazerswoude
P.O. Box 268, 2770 AG Boskoop
Tel. 0172-214110 Fax 0172-210300

DAGELIJKS
VAN 7.30 TOT
17.00 UUR

Compleet,
vaak
exclusief
sortiment in
kleine en
grote
maten.

GREENLINK*

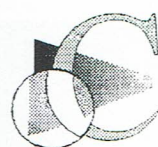
GREENLINK BV, Duitslandlaan 2, ITC BOSKOOP, 2391 PA Hazerswoude
P.O. Box 268, 2770 AG Boskoop
Tel. 0172-214110 Fax 0172-219399

GREENLINK. SPECIAAL VOOR VEELEISENDE TUINCENTRA EN HOVENIERS.

**KAAS, NOTEN, VLEESWAREN
EN BONBONS**

**KONINGINNEWEG 11e, BOSKOOP
TELEFOON 0172 - 21 54 33**

COLPA
OPTIEK

Burgemeester Colijnstraat 21 • 2771 GE Boskoop

Telefoon (0172) 214 637 • Fax (0172) 218 224

E-mailadres: enterij@euronet.nl

 romijn

schildersbedrijf

romijn geeft kleur aan uw huis

INTERIEURVERZORGING

DECORETTE

DECORETTE BRENGT SFEER IN UW HUIS

- exclusief schilderwerk
- dubbele beglazing
- duurzame wandbekleding
- woningstoffering
- gratis kleuradvies

- ▶ VLOERBEDEKKING
- ▶ GORDIJNSTOFFEN
- ▶ BEHANG
- ▶ VERF
- ▶ ZONWERING

KONINGINNEWEG 11a
BOSKOOP
TELEFOON 0172-214713

ALLES OP EEN ADRES

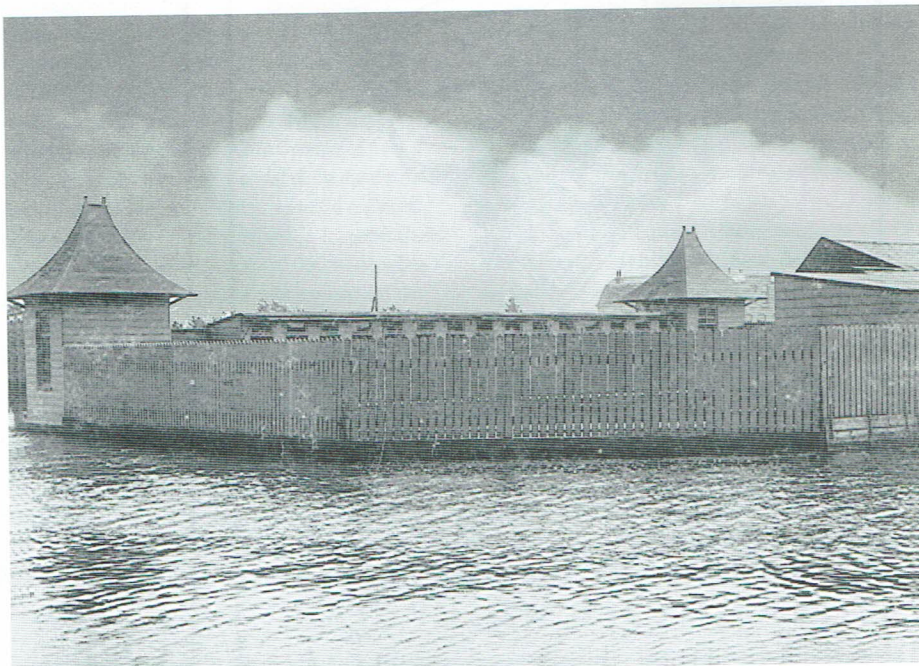
UITGEVOERD DOOR VAKBEKWAME SCHILDERS EN STOFFEERDERS

'Plaatselijk Nut' bezorgde Boskoop een zwembad en bewaarschool

Op 29 januari 1836 werd in Boskoop de vereniging 'Plaatselijk Nut' opgericht en zij is daarmee de oudste vereniging in Boskoop. Waarschijnlijk ook een door velen onderschatte vereniging want 'het Nut' heeft in de afgelopen honderd-zestig jaar Boskoop menige dienst bewezen en daarmee haar doelstelling ten volle onderstreept. Dankzij 'het Nut' kreeg ons dorp in de vorige eeuw een spaarbank, een bewaarschool en werd een zwembad in stand gehouden.

De oprichting van de vereniging was bepaald geen luxe gril van een clubje welgestelden, maar een serieuze aanzet om een deel van de bevolking op een hoger beschavingspeil te brengen. In de jaren dertig van de vorige eeuw heerste er grote armoede, zowel in geestelijke als in materiële zin. Analfabetisme was eerder regel dan uitzondering en het onderwijs zeer gebrekkig.

Begaan met het lot van de 'mindere' klasse was de voorganger van de Doopsgezinden in Monnikendam, Jan Nieuwenhuyzen, ook wel de 'Vermaner' genoemd, die met een kleine vriendenkring in Edam het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen oprichtte met als motto 'Tot nut van 't algemeen'. Dat was in 1784 en daarmee werd de basis gelegd voor de latere oprichting van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Vooral verbetering van het lager onderwijs was een belangrijk doel. In veel plaatsen werden afdelingen opgericht, die toen nog 'departementen' werden genoemd. Na Zwammerdam volgde ook Boskoop. Boskoop kende al jaren een leesgezelschap 'Leeslust door vriendschap aangekweekt'. De leden van dit gezelschap hielden op 21 januari 1836 hun jaarvergadering in het 'Regthuys', het latere hotel Klaassen. Na de huishoudelijke zaken werd er gesproken door dominee Willem van Oorde, van 1835 tot 1837 voorganger van de Remonstrantse Gemeente in Boskoop. Hij deed het voorstel in Boskoop een departement op te richten en kreeg de volle steun van burgemeester Willem Huygens Tholen, de Hervormde predikant G.G. van den Broek, de artsen C.H. Felix en Teunis Heynis, Cornelis Ottolander, Jan Boer en Christiaan van Groos. Anderen volgden dit voorbeeld en een week later kwam men opnieuw bijeen om spijkers met koppen te slaan. Eenentwintig aanwezigen

Buitenaanzicht van het 'Noorderzwembad' bij de Badhuisweg.

werden meteen lid en het aantal groeide in dat jaar nog uit tot veertig. De contributie werd voor het eerste halfjaar bepaald op drie gulden en besloten werd een bibliotheek op te richten. Meester Jan Albers kreeg de functie van bibliothecaris. Meteen na de oprichting toonde de nieuwe vereniging waar zij voor stond. Door een ongeval was Gerrit van der Knaap om het leven gekomen, zijn kinderrijke weduwe stond er alleen voor en dreigde tot armoede te vervallen. Een commissie van 'het Nut' organiseerde een geldinzameling die tachtig gulden opleverde. Het geld werd aan de vrouw geschonken.

Bibliotheek

Nog in het oprichtingsjaar kwam de bibliotheek van de grond. De collectie bestond uit boeken die de leden voor dit doel afstonden en werd ondergebracht in de gemeenteschool. Voor dit doel kocht men een kast met een gordijntje. Benoemd werd een bibliotheekcommissie van zes leden die per jaar de beschikking kreeg over een budget van vijftig gulden voor de aanschaf van nieuwe boeken. De Nutsbibliotheek was geboren en zou voortleven tot het jaar 1920. Toen was de belangstelling zo sterk teruggelopen dat besloten werd er een punt achter te zetten. De lectruur werd voor 134,75 gulden verkocht aan de Marthastichting en ook de kast met het gordijntje ging in de ramsh.

Het Nut heeft vooral in de tweede helft van de vorige

eeuw veel tot stand gebracht wat haar naam tot eer strekte. Er kwam een Nutspaarbank, een bewaarschool en een zwembad. Instellingen die werden bestuurd en beheerd door een commissie, gekozen uit het bestuur en de leden. Ook organiseerde 'het Nut' avonden met sprekers, een voordracht of toneelvoorstelling. Later ook cabaret, concert en film.

Van de eerste spaarbank moet men zich niet teveel voorstellen, zo blijkt uit een Reglement uit 1843, ondertekend door notaris Duisenberg en dokter Heynis. Het was een bank voor de kleine man. De kleinst mogelijke storting was een kwartje. Inleggen kon op maandag tussen 12.00 en 13.00 uur in een ruimte van het gemeentehuis. Het bestuur van 'het Nut' beheerde het geld. Eén van de commissieleden trad op als kassier en voerde de naam 'thesaurier' (schatmeester), om het vertrouwen te verhogen.

Het geld werd bewaard in een ijzeren kist, voorzien van drie verschillende sloten. De sleutels werden in bewaring gegeven bij drie verschillende personen, dit om fraude te voorkomen. Het Nutsbestuur belegde naar beste kunnen het geld, bij voorkeur in schuldbrieven van de Staat. De spaarders ontvingen drie procent rente, tegoeven boven de honderd gulden leverden een half procent meer rente op. In 1887 werd de ijzeren kist vervangen door een echte brandkast met twee sloten.

Op dit moment hing al de stap naar zelfstandigheid

in de lucht, wat ook blijkt uit bepalingen in het reglement die rekening houden met opheffing van deze instelling. De afdeling werd in 1896 opgeheven en onmiddellijk werd de Vereniging Plaatselijk Nut opgericht. Daarmee werd de band met de landelijke organisatie verbroken. De reden was dat de plaatselijke afdeling ieder jaar per lid 1,60 gulden moest afdragen aan de landelijke organisatie. Per jaar zo'n 90 tot 100 gulden en de Boskoopse afdeling wist wel een betere bestemming voor dit geld.

Voor het overgrote deel zag de nieuwe vereniging er net zo uit als de oude afdeling. Bezittingen en instellingen werden overgenomen en voortgezet. Het ledenbestand bleef beperkt tot zo'n vijftig vooraanstaande mannelijke burgers, wat de nieuwe vereniging een elitair karakter gaf.

De spaarbank behoorde niet langer tot de activiteiten van 'het Nut'. Er zijn aanwijzingen die er op duiden dat deze instelling is voortgezet door de toen al bestaande Boskoopse Bank, gevestigd in een pand in de Bootstraat, nu café Lion d'Or.

Bewaarschool

Wel bleef de vereniging zich inzetten voor het onderwijs en de opvang van kinderen. Daarvoor bestonden in de eerste helft van de vorige eeuw nauwelijks voorzieningen. Kinderen die nog niet naar school gingen konden eventueel in 'bewaring' gegeven worden bij een, meestal, oudere dame die daar ruimte voor had. Dit waren de 'Maitressescholen'. In Boskoop was het Maria Felix die in 1844 een maitresseschool had met 25

kleuters.

Dominee J. Herman de Ridder, remonstrants predikant van 1841-1842 in Boskoop, schreef in 1852 een boekje 'Wat een arm dorp kan verrijken. Een ware geschiedenis, ten voordele eener bewaarschool in Boskoop'. Het boekje kostte 25 cent en de opbrengst ging naar 'het Nut' dat op 31 maart 1854 de Boskoopse gemeenteraad toestemming vroeg voor de oprichting van een bewaarschool en een subsidie van tachtig gulden. De toestemming werd gegeven, de subsidie niet. Raadslid De Jong (vast geen lid van 'het Nut') sprak bij die gelegenheid: 'De bewaarschool moet zich zelf bekostigen, straks komt de Christelijke bewaarschool ook om geld. Zelfs de Stoombootmaatschappij kan om geld vragen, er is geen grens. De school is een kind van het Nut, dat laat wel dure lezers komen, doch geeft geen steun aan de bewaarschool'.

De school kwam er niettegenstaande en werd ondergebracht in een pand aan de Achterkade, nu Burgemeester Colijnstraat 127. Via een gangetje, naast de winkel van de weduwe Van Schie, bereikte met het achtergelegen lokaal, meldt de overlevering zoals die in 1986 te boek werd gesteld door A.S.P. Verjaal.

Nieuwbouw

Veel bijzonders was het lokaaltje kennelijk niet. De instelling werd in de volksmond kleinerend 'het kakschooltje' genoemd. Maar het beantwoordde wel aan zijn doel want mejuffrouw Van Erp had al snel dertig jongens en achtentwintig meisjes onder haar hoede. Daarmee verdiende ze tweehonderd gulden per jaar. Haar helpster, wat neerbuigend

'broekopbindster' genoemd, verdiende 25 gulden.

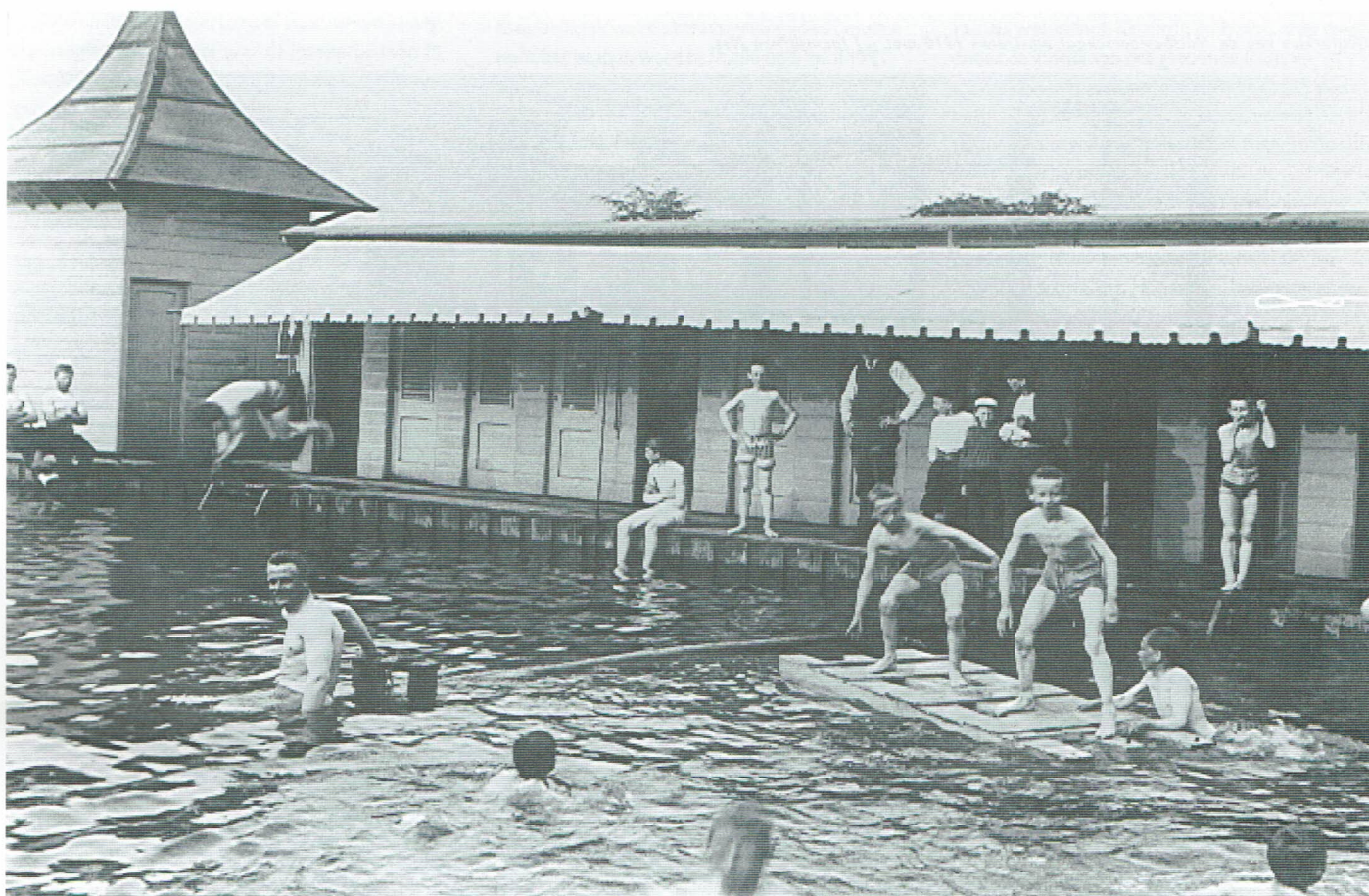
Mejuffrouw Adriana Neeltje van Nes (juf Jaantje) zwaaide er van 1895 tot 1911 de scepter, nam op vijftigjarige leeftijd afscheid en kreeg bij die gelegenheid een afscheidspremie van 33 gulden. Ze werd opgevolgd door haar nicht Sara Adriana van Nes; juf Saartje.

Daar de accommodatie in slechte staat verkeerde en te klein was, werd het in 1901 verkocht en een nieuwe school gesticht in de pastorietuin, met de voorgevel aan de Kerkstraat. Daarvoor was het nodig een catechisielokaaltje op die plek af te breken. De bouw kostte iets meer dan tienduizend gulden. De eerste steen van de school, die veel Boskopers nog kennen als 'De Paddestoel', werd gelegd op 24 april 1902 door juf Jaantje van Nes. Dit feit werd vereeuwigd in een gevelsteen. Het gebouw beschikte over drie lokalen en een speelplaats aan de Gouwe.

Twintig jaar later kwam het schooltje in grote financiële problemen door de kosten en een teruglopend aantal kinderen uit de 'burgerklasse'. Tijdens een buitengewone ledenvergadering van 'het Nut' op 9 juni 1921 werd gesproken over opheffing omdat nu eenmaal niet van alle ouders schoolgeld gevraagd kon worden. Het waren magere jaren.

De bekende Boskoper J.H. van Straaten van Nes trok flink van leer: 'De school moet blijven bestaan, opheffing is een schande voor de vereniging!' Hij trok onmiddellijk 250 gulden uit zijn portefeuille, een gebaar dat door anderen werd gevolgd. Er kwam iets meer dan duizend gulden op tafel om de schuld af te lossen. Het voortbestaan van de school was daarmee op dat moment veilig gesteld. In februari 1982 werd het gesloopt, met nog wat andere huisjes in de Kerkstraat,

Interieur van het Nutzwembad aan het einde van de Badhuisweg: 'Achter de Steilen'.

om plaats te maken voor winkels. Het schooltje had toen al lang geen binding meer met 'het Nut'. Sinds 1956 was het een gemeentelijke instelling toen de nieuwe Wet op het kleuteronderwijs die taak overnam. Die overdracht leverde de vereniging 22.609 gulden op. Daarmee kon het Groene Kruis een gunstige lening worden verstrekt voor nieuwbouw en voor het weeshuis Marcus XIV werd een nieuw televisietoestel gekocht.

Zwembad

Op 30 maart 1898 nam 'het Nut' de al bestaande Boskoopsche Bad- en Zweminrichting aan de Badhuisweg (toen nog Achter de Steilen geheten) over, gelegen aan het begin van de Otwegwetering. Deze grotendeels uit hout opgetrokken voorziening verkeerde in slechte staat. De kas was leeg en er waren schulden. Het bestuur van het bad wilde de exploitatie graag overdoen aan 'het Nut', maar de vereniging wilde er niet meer voor betalen dan 187,50 gulden plus de bepaling dat de schuldeisers de helft van hun vordering kwijtscholden. Ze gingen niet allemaal meteen akkoord, maar uiteindelijk kwam er toch overeenstemming. De plaatselijke timmerlieden Van Nes en Koudijs kregen de opdracht voor herstelwerk. Kosten: 500 gulden. Badmeester Hemelop behield zijn functie.

Het bad werd redelijk goed bezocht. Niet alleen door de jeugd, maar ook volwassenen komen 's avonds een duik nemen van de lage plank ('wip'). Het zwemmen werd zelfs zo populair dat er een uitbreiding nodig was. Deze werd bevestigd op zo'n 15.000 gulden. De gemeente gaf een voorschot van 10.000 gulden en de uitbreiding kwam er in 1927.

Kleuterschool 'De Paddestoel' in de Kerkstraat, ooit een Nutsbewaarschool. Het is gesloopt in 1982.

In 1936 werd door de heren D. Nijhof en J. van Bergen (respectievelijk eigenaar van een timmerfabriek en een kruidenier) in de balkenhaven bij de voormalige houtzaagmolen 'Windlust' aan de Zuidkade, ongeveer ter hoogte van de Julianastraat, het Zuiderbad geopend. Voor veel Boskopers was dit een stuk dichterbij en het Nutsbad liep letterlijk leeg. Een noodzakelijke reparatie kon niet meer worden opgebracht. Wel

wilde de gemeente nog bijspringen maar de Inspecteur van de Volksgezondheid keurde het bad af voor schoolzwemmen. Het bad werd voor sloop verkocht en de schuld aan de gemeente afbetaald. Slechts de naam Badhuisweg herinnert nog aan deze voorziening. Sindsdien hoefde 'het Nut' zich niet meer met dergelijke grootschalige projecten bezig te houden, maar de vereniging is tot op de dag van vandaag actief, vooral op cultureel gebied.

Kleuterklas van de Nutsbewaarschool omstreeks 1910 met juf Jaantje van Nes.

*Bewerking:
Cees Bakker.*

Bron: 'Honderdvijftig jaar Nutswerk in Boskoop 1836-1986', samengesteld door A.S.P. Verjaal aan de hand van notulen en archief van Vereniging Plaatselijk Nut, Boskoop, 1986. Het boekje van dominee De Ridder is bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Het Huis van Oranje en Boskoop

Door de jaren heen kreeg Boskoop bij verschillende gelegenheden bezoek van leden van ons Koninklijk Huis. Prins Bernhard kwam een paar keer alleen; hij bezocht Boskoop in maart 1961 bij de opening van het nieuwe Citosa-gebouw, in september 1977 in het kader van een Tanzania-actie op de Maranatha-mavo. Daarna nog een keer op 27 april 1983, bij welke gelegenheid hij een aantal Verzetsherdenkingskruisen overhandigde tijdens een bijeenkomst in de Gereformeerde kerk.

Vorstelijke bezoekers kreeg Boskoop echter al eerder. C.L.J. Schaum meldt in zijn boekje 'De historie van Boskoop' (1908) dat Prins Maurits meerdere malen in Boskoop geweest moet zijn. Concreet noemt hij het jaar 1618. In 1904 werd, bij het leggen van fundamenteën aan de Voorkade, een steen gevonden met daarop de naam van Prins Maurits, diens wapen en het jaartal 1606. Ook Koning Willem III moet wel eens in Boskoop zijn geweest om er te hengelen. Naar verluidt deed hij dat bij een kwekerij aan de Zijde. Dit bedrijf zou later toebehoren aan G. Koster.

De bloeiende sierteelt en de prestigieuze tentoonstellingen die in Boskoop werden gehouden, hebben in het begin van deze eeuw ook bezoekers van Koninklijke bloede getrokken. Dat was in die tijd een hele onderneming. Fatsoenlijke wegen waren er nauwelijks, geregeld vervoer ook niet. Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik bezochten Boskoop in 1901 voor een pioenententoonstelling in het Patronaatsgebouw (Rozenburcht) en vervolgens weer op 20 maart 1908 per auto: een bezienswaardigheid in die dagen. Het hele dorp was versierd, van vrijwel iedere woning wapperde de driekleur. Als eerste werd een bezoek gebracht aan de Rijkstuinbouw(winter)school voor kennismaking, daarna ging men te voet naar de kwekerijen van M. Koster & Zonen en C.B. van Nes & Zonen. Op gepaste afstand volgde een schare nieuwsgierige Boskoopers. 's Middags om vier uur werd het Koninklijke paar uitgeleide gedaan door

Koningin-moeder Emma en burgemeester Colijn passeren de toenmalige ophaalbrug bij het Patronaatsgebouw (nu de Rozenburcht) in 1926, waar een pioenententoonstelling werd gehouden. Aan de overzijde van de Rozenlaan staan massa's mensen langs de weg, achter de ramen en op balkons.

burgemeester W. Swaan onder 'spontaan gejubel' van de Boskoopse ingezetenen.

Klaarblijkelijk was de kennismaking goed bevallen want het bezoek werd herhaald op 5 april 1911, toen de vijftig jaar bestaande Pomologische Vereeniging een grote bloemententoonstelling organiseerde. Deze tentoonstelling - en het hoge bezoek - was een uitstekend staaltje van

Boskoop-promotie in een uiterst succesvolle periode van de sierteelt. Tien jaar later was die situatie wel anders. Koningin en Prins waren diep onder de indruk van het getoonde fraais en spraken met enkele inzenders. Twee dagen later bezocht ook de Koningin-Moeder Emma de tentoonstelling. Zij werd door het toegestroomde publiek allerhartelijkst verwelkomd.

Een herhaling vond plaats in 1913 toen opnieuw Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik op donderdag 10 juli een bezoek brachten aan een rozententoonstelling. Honderden belangstellenden stonden ter begroeting langs de Zijde. Vorstin en Prins kregen een rondleiding met de nodige uitleg, waarna Wilhelmina nadrukkelijk te kennen gaf nog een rondje over de tentoonstelling te willen maken. Ze stak haar bewondering niet onder stoelen of banken. Bij het vertrek wachtte een grote menigte langs het Reijerskoop, tevergeefs want de terugtocht ging ook nu weer over de Zijde. Boskoop had de smaak van het tentoonstellen te pakken want in april 1921 werd, ditmaal in Gouda, een show met Boskoopse producten geopend. Op dinsdag 26 april klom er gejuich bij de entree toen de Koningin en Prins arriveerden. Opnieuw lieten zij zich uitgebreid rondleiden en informeren. Wilhelmina informeerde honderduit naar de bedrijfstak en de buitenlandse handel die op dat moment een gevoelige knauw had gekregen, als gevolg van strenge Amerikaanse en Canadese handelsbeperkingen. Ze sprak tenslotte de wens uit dat er spoedig verbeteringen zouden komen. Enkele dagen later bezocht de vorstin de tentoonstelling

Emma bij het verlaten van de tentoonstelling. Ze wordt geëscorteerd door burgemeester Colijn van Boskoop.

Koningin Wilhelmina bezoekt in 1911 een tentoonstelling in het tentoonstellingsgebouw aan de Zijde, bij het 50-jarig bestaan van de Pomologische Vereniging.

geplande boottocht niet doorging. In 1972 was Z.K.H. Prins Claus in Boskoop voor de opening van de nieuwe Tuinbouwschool aan de Azalealaan. Na het bezoek van Prins Bernhard in 1983 was Prinses Margriet de laatste in dit rijtje. Zij opende op 16 april 1987 de jubileum-tentoonstelling Flora Nova van de toen honderdjarige Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen. Ze werd rondgeleid door J.B.B. Tromp, voorzitter van de Koninklijke Vereniging, in gezelschap van S. Patijn (Commissaris van de Koning in Zuid-Holland) en burgemeester J.H. Reinders. (CB)

opnieuw en bracht toen het twaalfjarige prinsesje Juliana mee. De Prinses was vol belangstelling en wilde graag seringen zien met vijf blaadjes, waarvan ze op de plantkundeles had gehoord. Ze kreeg een geïllustreerd boekje aangeboden en de Koningin droeg haar dochter op de inhoud goed te bestuderen. De belangstelling voor het plantenleven had Juliana kennelijk geërfd van haar grootmoeder Emma, die bekend stond om haar belangstelling voor en kennis van bloemen en planten.

Emma bezocht persoonlijk ook een pionerententoonstelling in Boskoop, op 17 juni 1926. Ze toonde vooral veel belangstelling voor enkele Japanse variëteiten. De tentoonstellingscommissie besloot daarop een sortiment te laten bezorgen bij paleis Soestdijk. Na de bouw van het gebouw Flora aan de Parklaan in de crisisjaren werd geprobeerd de Boskoopse sierteelt een nieuwe impuls te geven door middel van een tentoonstelling. Het gebouw werd hiervoor uitgebreid met tijdelijke hallen. Dit gebeurde in 1935 en 1937. Koningin Wilhelmina bracht in 1937 een bezoek aan de toen zeer succesvolle tentoonstelling die 80.000 bezoekers trok. Ook een groot aantal ministers en hoogwaardigheidsbekleders kwam naar Boskoop. Onder hen bevond zich Aartshertog Frans Ferdinand van Oostenrijk.

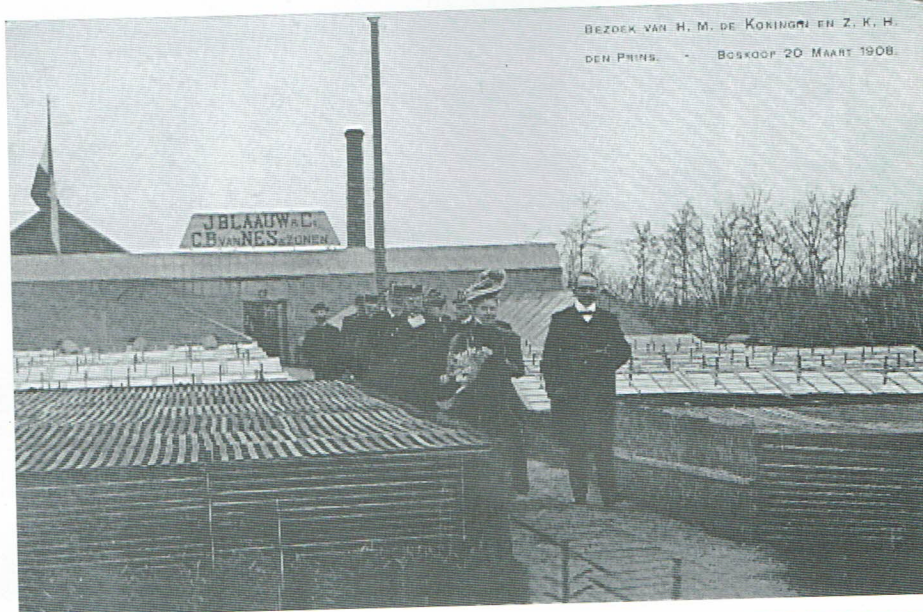
Koningin Juliana bracht in 1961 een bezoek aan de jubileumtentoonstelling van de toen honderd jaar bestaande Vereniging voor Boskoopse Culturen (de voormalige Pomologische Vereniging en nog eerder de Vereniging tot Regeling en Verbetering der Vruchtsoorten*). Bij dit jubileum kreeg de vereniging het predikaat 'Koninklijk'. H.K.H. Prinses Irene bezocht ook deze tentoonstelling, die in totaal ongeveer 25.000 belangstellenden trok.

Vervolgens bracht de vorstin op 25 mei 1965 een werkbezoek aan Boskoop. Ook toen liep een groot deel van het dorp uit om een glimp van de vorstin op te vangen. Het doel van dit bezoek was een bezichtiging van de Proeftuin aan de Valkenburgerlaan. De majesteit werd daar welkom geheten door burgemeester G.W. baron Van Dedem. Ir. C. Dorsman, directeur van de Proeftuin, trad verder als gastheer op en gaf een uiteenzetting van de geschiedenis van de Boskoopse culturen. De Koningin was onder de indruk van de bloeiende rhododendrons en azalea's maar heeft veel moois moeten missen daar door regenval een

*) In opdracht van deze vereniging werd in 1864 het boek 'De Boomgaard' uitgegeven. Hierin beschreef S. Berghuis alle op dat moment bekende appel- en peer-soorten. Dit boek is te zien in de bibliotheek van het Boomkwekerij-museum. Daar bevinden zich ook de prospectussen van diverse tentoonstellingen die in dit kader zijn genoemd.

Bronnen: 'De historie van Boskoop' (Schaum), 'Boskoop in de bewogenheid van deze tijd' (Steenbakker Morilyon Loijzen), 'Boskoopse Koninklijke' (Kon. Ver., Jan Tromp), knipselarchief Gouwe Koerier.

Koninklijk bezoek aan de kwekerij van C.B. van Nes & Zonen op 20 maart 1908.

Boskoop in ansichtkaarten

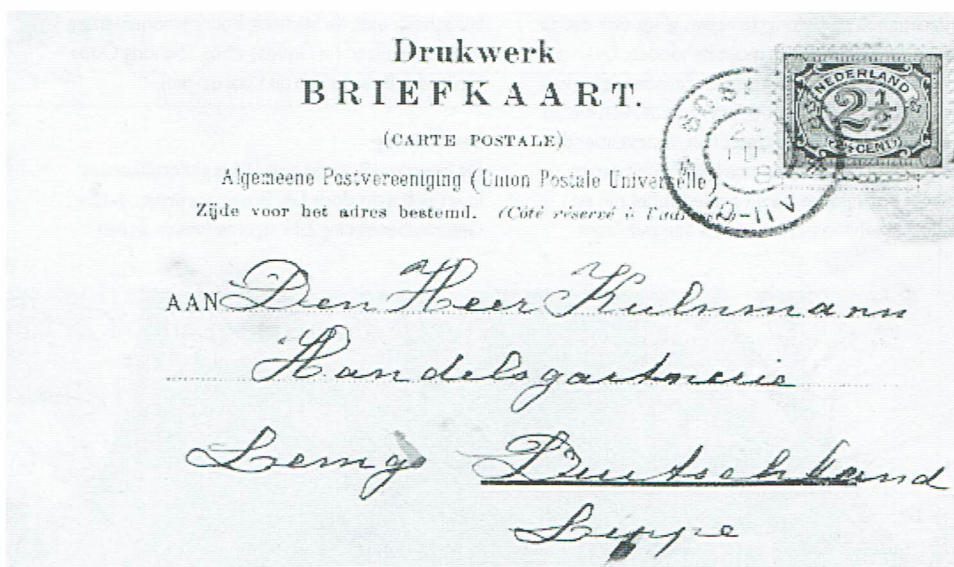
Ansichtkaarten zijn nog niet zo heel oud. Ongeveer honderd jaar geleden begonnen we ze te gebruiken voor een boodschap: 'Ik kom maandag met de trein', over hoe de terugreis was, een groet, felicitaties, noem maar op. Juist dankzij die ansichtkaarten kunnen we nu zien hoe ons dorp er toen uitzag. De kaarten werden verlevendigd door foto's, die speciaal voor dat doel werden gemaakt. Er bestaan talloze ansichtkaarten van buurtschappen, dorpen en steden.

Zoals gezegd verschenen ongeveer een eeuw geleden de eerste ansichtkaarten in de winkels, dus ook die van Boskoop maar niet precies is bekend bij wie en wanneer de eerste verscheen. Wel weten we dat op ansichtkaarten van vóór 1906 het verboden was op de adreszijde meer te schrijven dan het adres zelf. Op de beeldzijde moest de naam van de afzender worden geschreven, plus de boodschap of groet.

Na aanpassing van de Postwet in 1906 mocht er op de adreszijde meer geschreven worden, omdat de kaarten verdeeld werden in twee helften. Links kwam de boodschap en afzender, rechts was voor de postzegel en de geadresseerde. Oude ansichten zijn veelal in series uitgegeven: eendere typen kaarten qua uitvoering maar met andere afbeeldingen. Doordat er ook verzamelkaarten van Boskoop weten we dat het series zijn. Enkele uitgevers waren destijds A.J. Mathot, Jongejan, Kruiswijk, Van Dam en Nauta Velsen. Tegenwoordig zijn dat Primera Groenendijk, Bruna (Jongejan) en de VVV.

Heel wat mensen in Boskoop verzamelen kaarten en hier en daar zijn indrukwekkende collecties opgebouwd. Aardig zou zijn te weten of er mensen zijn die hierover informatie hebben of antwoord kunnen geven op de vraag welke - en hoe oud - de oudste kaart van Boskoop is. Voor reacties of vragen: Fred Stulp, Dir. Moerlandstraat 10, 2771 HP Boskoop, tel. 0172-217866.

De afgebeelde kaart is verzonden op 25 juni of juli 1908, het stempel op de adreszijde is daarover niet duidelijk, maar de afbeelding is van voor 1906. Voor dit soort ansichtkaarten werden meestal foto's gebruikt die gemaakt zijn rond 1900. In dit geval een beeld van het Reijerskoop.

ARCHITEKTENBUREAU GELDERBLOM B.V.

ZIJDE 133 2771 EV BOSKOOP TELEFOON (0172) 213746/215224 TELEFAX (0172) 218175

uw creatieve deskundige

'Boerderij Reijerskoop moet ook monument worden'

Het kan verkeren, Breero zei het reeds. Nadat een monumentenstatus en reconstructie van de watertoren eigenlijk al een illusie leek te zijn geworden, is er nu weer hoop. Een brief van onze vereniging kruiste een soortgelijk verzoek van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Beide brieven bepleiten redding en reconstructie van de watertoren: een monumentenstatus dus. Politiek Boskoop en eigenaar Mark Spoorenberg hebben daar goed op gereageerd en het verdere overleg ziet er positief uit, al zullen er nog veel (ambtelijke) hobbels genomen moeten worden. Inmiddels heeft ook het Cuypers Genootschap van zich laten horen. Deze organisatie, die zich inzet voor behoud van waardevolle architectuur uit de negentiende en twintigste eeuw, vindt ook dat de toren z'n huidige vorm moet behouden. Daarna kwam er nog een soortgelijke steunbetuiging van de Stichting Arent van 's-Gravezande, vernoemd naar een Leids stadsarchitect uit de zeventiende eeuw. Wie had ooit kunnen bevroeden dat er zoveel organisaties op dit gebied actief zijn en waarom hebben ze niet eerder van zich laten

horen, denk je dan.

Maar goed, beter laat dan nooit. En alsof het zo moest zijn plofte er vervolgens een brief van de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland op de mat. Deze stichting, gevestigd in Den Haag, hoorde van de landinrichtingsplannen in Boskoop die mogelijk een bedreiging kunnen vormen voor de fraaie boerderij Reijerskoop 196, eigendom van de familie De Jong. Deze boerderij dateert van 1636, is daarmee het oudste pand in Boskoop en het zonder meer waard om in stand te houden.

'Een zeer bijzondere boerderij met daarin een interieur dat waarschijnlijk uit de bouwperiode van het pand stamt. Helaas staat het niet op de monumentenlijst. De Bond Heemschut is bezig om deze boerderij alsnog op de lijst van beschermde Rijksmonumenten te krijgen. Het zou goed zijn als de Historische Vereniging Boskoop haar zorg zou uitspreken over de mogelijke sloop', zo schrijft directeur M.J.W.J. van der Sterre van de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland. Onze vereniging heeft dit natuurlijk al gesignaleerd maar voelt zich gesteund door de brief. Een kopie daarvan is verzonden naar de Stichting Bedrijfsmonumenten Midden-Holland (in Gouda) en de Stichting Oude Hollandse Boerderijen (in Vlaardingen).

Beschrijving

De boerderij Reijerskoop 196 is gedetailleerd in kaart gebracht door J.A. Brugman, projectleider Geschiedbeoefening Z.H. en omschreven als een

weideboerderij. Destijds, in de zeventiende eeuw, was het Reijerskoop een zeer landelijk gebied. De boerderij heeft een zeldzaam authentiek interieur en men neemt daarom aan dat dit nog uit de bouwtijd van de woning dateert.

Een fragment uit de beschrijving: 'In het voorhuis bevinden zich naast de grotendeels gave balkconstructie twee originele zeventiende-eeuwse eikenhouten scheidingswanden. In deze wanden bevinden zich twee toegangsdeuren en een drielat nissen. In deze nissen bevindt zich een servieskast. Zowel de deuren als de nissen hebben de voor de eerste helft van de zeventiende eeuw zo karakteristieke toog, een geplatte halfronde vorm die bovendien van tanden is voorzien. Een directe vergelijking is hier mogelijk met de deuren van de typerende zeventiende-eeuwse Hollandse toog- of poortkast. De wand met de drie nissen en één van de beide toegangsdeuren is van gecanneleerde pilasters voorzien en ook beide deurlijsten zijn gecanneleerde pilasters. Hierop ligt over de volle lengte van de wand een hoofdstel. De bovenzijde van het deurkozijn bestaat uit een geprofileerde lijst met daaronder de toog met zwikken waarin een ajour gesneden ornament.

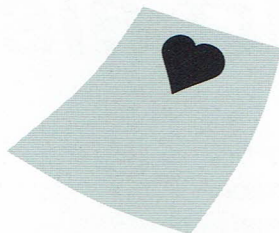
Dergelijke zeventiende-eeuwse wanden zijn, zoals vermeld, uitermate schaars. Enkele wanden worden in museale collecties bewaard, 'in situ' daarentegen bestaan deze elementen alleen nog maar bij hoge uitzondering. Het merendeel van dit soort zijn in de loop van de latere eeuwen verdwenen. Niet alleen in

de regio Zuid-Holland zijn dit soort zaken uitermate schaars geworden, maar ook in geheel Nederland. Op deze uitzonderlijk gave interieuronderdelen moeten we zeer zuinig zijn. Deze elementen zijn al waardevol genoeg om het pand waarin deze zich bevinden als monument te beschermen.'

De boerderij Reijerskoop 196 met een 'uiterst belangrijk en zeer zeldzaam' zeventiende-eeuws interieur. (Foto: archief Gouwe Koerier)

Paktijd en Het Groene Hart:
*Als de Boskoopse geschiedenis
bewaard moet blijven.*

DRUKKERIJ HET GROENE HART BV

Duitslandlaan 33	Telefoon 0172 - 21 55 36
2391 PC Hazerswoude	0172 - 21 39 99
Postbus 202	Telefax 0172 - 21 77 71
2770 AE Boskoop	ISDN 0172 - 23 05 66

D E D R U K K E R S M E T D E G R O E N E V I N G E R S

Maak kennis met de geschiedenis!

A4 en A3

Moret Ernst & Young is een vooraanstaande organisatie
van accountants, belastingadviseurs en management consultants.
Met een netwerk van kantoren door heel Nederland,
waar mensen werkzaam zijn die, vanuit een persoonlijke
betrokkenheid, aandacht hebben voor uw vragen. Daar begint
immers ook elk goed advies mee, met aandacht voor de ander.

Zijde 41,
2771 EK Boskoop,
telefoon 0172 - 21 53 40

 MORET ERNST & YOUNG

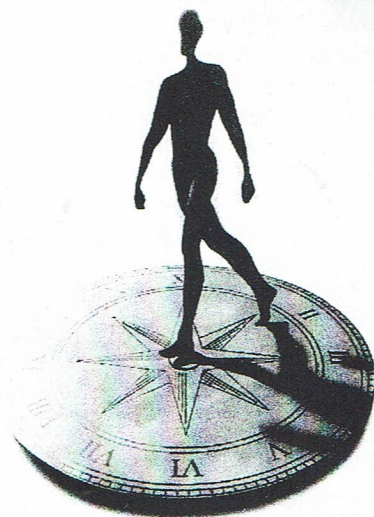
Wij zijn net zo thuis in de buurt als u

De Rabobank is een bank met traditie. Een traditie van samenwerken en bouwen aan relaties. Al jaren is het een bank van mensen vóór mensen. Dat merkt u al snel in het persoonlijke contact. Elke Rabobank staat midden in de samenleving.

Rabobank Boskoop

Kantoren: *Burg. Colijnstraat 22,
Overslag 12
tel. (0172) 214141*

Met de Rabobank sta je er niet alleen voor

De mooiste rozen voor uw tuin, terras of balkon vindt u bij:

JAN SPEK ROZEN B.V.

Zijde 155 - 2771 EV Boskoop Holland
Tel. 0172 - 212120 Fax 0172 - 214455

